

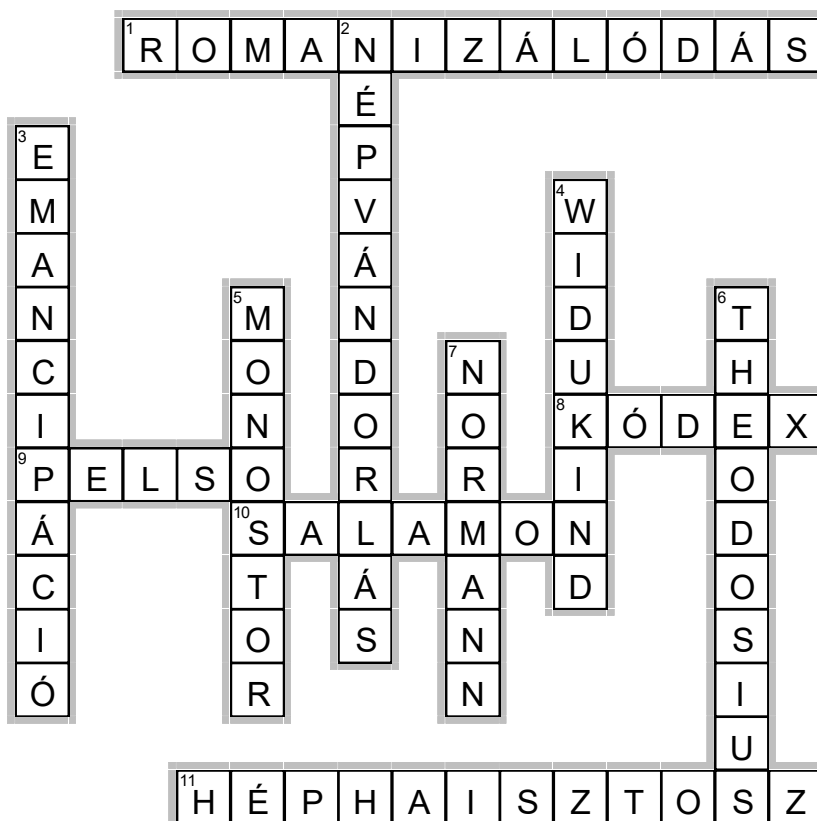
Értékelési útmutató

A feladatok legkisebb, önállóan értékelhető részeit, az itemeket a magyar ábécé kisbetűivel jelöltük (kivéve a keresztrejtvényt). Az itemek már nem bonthatók fel részteljesítményekre, ezért azok már csak kétféleképpen minősíthetők: a tanuló megoldotta, vagyis az item megoldása jó (1 pont), illetve a tanuló nem oldotta meg, hiányos, vagyis az item megoldása nem jó (0 pont). Ha a tanuló megoldása nem egyezik meg teljesen az értékelési útmutatóban megadott válaszokkal, az eddig bevált gyakorlat szerint az igazolható jó válasz is pontot ér.

Ha egy feladat meghatározza a válasz elvárt elemeinek számát, és a tanuló ennél többet jelöl meg, akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni. Ha a tanuló az összes válaszlehetőséget megjelöli, nem kaphat pontot.

1. feladat

11 pont

EclipseCrossword.com

A függőleges 5. esetében elfogadható a kolostor is.

2. feladat

13 pont

Az alapítás helye/település neve	A szerzetesrend neve	Az alapítás dátumának betűjele
Prémontré	c) premonstreiek	h) B
Citeaux	d) ciszterciek	i) A
Toulouse	e) domonkosok	j) D
a) Monte Cassino	f) bencések	529
b) Assisi	ferencesek	k) C
Klastrompuszta/Pilis	g) pálosok	l) E

Ha a szerzetesrend nevét egyes számban írta a versenyző, az is helyes válasz.

m) Róma és Konstantinápoly

A sorrend mindegy, pontmegosztás nincs.

3. feladat

6 pont

- a) B
- b) pl. zsolozsmák/mise stb. **és** kétkézi munka/kert művelése/kódexmásolás
*Az imádkozásra **és** a munkavégzésre utalni kell a válasznak. Bármilyen helyes válasz elfogadható, ami szerepel a forráson.*
- c) 8
- d) kompletórium
- e) kódexmásolás
- f) lectio *esetleg* kódex(másolás)

4. feladat

14 pont

- a) 2. réz és ón
- b) X Champollion
- c) 2. thészek
- d) 1. ötszázak tanácsa
- e) 2. 200 mérő alattiak
- f) X Apollón
- g) X néptribunus
- h) 2. Antonius
- i) 2. január
- j) 2. Caesar
- k) 1. Antigonidák
- l) X laboratores
- m) 1. flagellánsok
- n) X Firenzében

Csak a helyesen bekarikázott szám vagy X jel fogadható el.

5. feladat

10 pont

- a) római
- b) közjog
- c) XII *esetleg* 12 *vagy betűvel írja le a versenyző.*
- d) Kr. e. 5. vagy i. e. 5. *Az 5. század nem fogadható el.*
- e) vélelme
- f) fellebbezés
- g) egyenlőség
- h) Justinianus
- i) császár *vagy* uralkodó
- j) kodifikáció

6. feladat**8 pont**

Állítás	Igaz	Hamis
a) A Kr. e. 19. században Babilon urának, a nomád ősöktől származó Hammurapinak sikerült egyesítenie Mezopotámiát.		X
b) Athénban Kleiszthenész családja a spártaiak segítségével számolta fel az egyeduralmat.	X	
c) Az utolsó római királyt Kr. e. 508-ban egy lázadás után kergették el trónjáról.		X
d) A Római Birodalom Traianus császár (117–138) uralkodása idején érte el legnagyobb kiterjedését.		X
e) A rómaiak az etruszkoktól vették át a májjóslást (az áldozati állat májából következtettek a jövőre) és a madarak röptéből való jóslást.	X	
f) Az úrvacsora kellékei a kenyér és a bor, amelyek Jézus testének és vérének jelképei a hívők számára.	X	
g) Diocletianus császár 313-ban Milánóban rendeletet, úgynevezett edictumot adott ki, amelyben a többivel egyenrangú vallássá tette a keresztény vallást.		X
h) Az egyházmegyék egyházkerületekbe (élén az esperes) szerveződtek, a legkisebb egység pedig az egyházközség, azaz a plébánia volt, élén a plébánossal, akinek munkáját természetesen több pap (káplán) segítette.	X	

7. feladat**10 pont**

- a) B
- b) A
- c) F
- d) E
- e) H
- f) C
- g) D
- h) J
- i) G
- j) I

8. feladat**10 pont**

- a) Athén
- b) Szókratész
- c) C
- d) Kr. e. 1. (évezred) vagy i. e. 1. (évezred) *Helytelen válasz: 1. vagy 1. évezred.*
- e) Platón
- f) Raffaello
- g) - h) Platón és Arisztotelész *A sorrend mindegy.*
- i) Szent Tamás vagy Aquinói Tamás vagy Aquinói Szent Tamás
- j) skolasztika

9. feladat**8 pont**

román	gótikus	reneszánsz
a) c) g)	b) d) e)	f) h)

10. feladat**10 pont**

Esszé

Az alábbi pontozást kell alkalmazni. **Figyelembe kell venni, hogy a tanulók az esszéírást még tanulják! Minden helyes válasz értékelendő a táblázat pontmegosztása alapján.**

Értékelési szempontok	Pontszám
Feladatmegértés	1
Tájékozódás térben és időben	1
Kommunikáció	1
Szaknyelv alkalmazása	1
Ismeretszerzés, a források használata és következtetések levonása	3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	3

Feladatmegértés

A tanuló a feladat utasításának megfelelően bemutatja a görög-perzsa háborúk adott időszakát, kitér a válaszában a görög sikerek és kudarcok okaira, a hadvezérek és a harci taktika szerepére. Egyéb kérdéseket legfeljebb a forrásokból következtetve érint. (1 pont) *Ha a feladatmegértés 0 pont, akkor az egész esszé 0 pontos.*

Tájékozódás térben és időben

Az esszében megemlíti a tanuló: témája Hellász és a Perzsa Birodalom közötti háborúk esetleg görög-perzsa háborúként említi (tér); az ókorhoz kapcsolja a témát a versenyző vagy a feladatkielölés alapján a Kr. e. 490 és Kr. e. 478 közötti időszakhoz (idő). Megfogalmazhatja a versenyző azt is, hogy a téma a marathóni csatától a déloszi szövetség megkötéséig tartó időszak.

Az 1 pont akkor jár, ha minden szempontra (tér, idő) kitér.

Kommunikáció

Bekezdésekkel szerkesztett, logikus gondolatmenet, megfelelő a nyelvhelyesség, nincs durva helyesírási hiba.

Legfeljebb 2-3 hiba lehet a helyesírásban. (1 pont)

Szaknyelv alkalmazása

A tanuló használja (az ábra alapján is) a témához tartozó konkrét és elvont fogalmakat (pl. háború, hadvezérek, sztratégosz, király, hadművelet, harci taktika, tengeri csata, hopliták, halhatatlanok, déloszi szövetség stb.). (1 pont)

Legalább 5 fogalmat használ.

Ismeretszerzés, a forrás használata és következtetések levonása

A tanuló 3 elemre utal a forrásokat használva a témához tartozóan (3 pont): pl.

- A perzsák az Égei-tenger térségében támadtak tengeren.
- A perzsák Kr. e. 490-ben támadtak Marathónnál, ami a görögök győzelmével ér véget.
- A perzsák Kr. e. 480-ban Xerxész vezetésével intéznek támadást a görögök ellen (pl. a perzsák nyernek szárazföldön Thermopülainál árulás következtében; tengeri csatában a görögök nyernek Szalamisznál).
- Kr. e. 479-ben (pl. Plataiai; Mükalé-hegyfok) nyernek a görögök a perzsákkal szemben.
- Kr. e. 478-ban megkötik a görögök a déloszi szövetséget.

Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

A tanuló 3 elemre utal a témához tartozóan (3 pont): pl.

- I. Dareiosz intézett támadást Hellász ellen.
- Kr. e. 490-ben Marathónnál a görög siker okai: pl. Miltiádész hadvezéri/sztratégoszi képességei; a hoplita harcmodor közelharcban hatékonyabb a perzsáknál; a perzsák nem tudták kihasználni a lovasság és íjások erejét; a görögök bekerítették a perzsákat; a görögök váratlanul támadtak.
- Említhető a marathóni futó története.
- Athénban 2 irányzat vetélkedett az adott időszakban: Ariszteidész vezetésével a hoplita hadsereget kell fejleszteni (arisztokrácia és földművelők); Themisztoklész vezetésével a flottaépítést szorgalmazták (iparosok, kereskedők, thészek). A laurioni bányák ezüstjövendelmét háromevezős-soros hadihajók építésére használták, tehát Themisztoklész irányzata győzött.

- Kr. e. 480-ban I. Dareiosz fia, Xexész perzsa király elsöprő támadást indított (helyszínek pl. Thermopülai, Szalamisz). Thermopülainál Leonidász spártai király és katonáinak ellenállását ámulással (Ephialtész) számolják fel a perzsák; Szalamisznál Themisztoklész vezetésével görög győzelem.
- Kr. e. 479-ben Pauszaniasz spártai király győz Plataianál; a Mükalé-hegyfoknál aratott görög győzelem után felszabadult az Égei-tenger szigetvilága.
- Kr. e. 478-ban Athén megszervezte katonai szövetségét Déloszban (ott őrizték a pénztárát). Athén a szövetség vezetője, fő katonai ereje lett, így a politika terén is átvette a kezdeményezést.
- Nem tartozik a témához, de utalhat a versenyző a Kr. e. 448-as békére a görög-perzsa háború zárásaként.
Minden a témához tartozó helyes megoldás értékelhető!

Felhasznált irodalom a feladatoknál

1. feladat: Alkalmazás a keresztrejtvénynél: <https://www.eclipsecrossword.com/> (2024. 01. 07.)
2. feladat térképrészlete (az eredeti színes)
szerk. Pálincás Mihály (2020): *Történelem 9. a középiskolák számára*. Oktatási Hivatal, Budapest. (tananyagfejlesztő: Száray Miklós, Dr. Szabados György) 89. oldal
3. feladat ábrája (az eredeti színes)
szerk. Pálincás Mihály (2020): *Történelem 9. a középiskolák számára*. Oktatási Hivatal, Budapest. (tananyagfejlesztő: Száray Miklós, Dr. Szabados György) 92. oldal
5. feladat átalakított szövege
Nemzeti Köznevelési Portál (2024): *Történelem 9. (NAT 2020)*. Oktatási Hivatal.
https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_9_nat2020/lecke_01_005 (2024. 01. 07.)
6. feladat állításai (NKP tananyagai alapján)
A Nemzeti Köznevelési Portál (2024): *Történelem 9. (NAT 2020)*. Oktatási Hivatal.
https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_9_nat2020/ (2024. 01. 07.)
7. feladat szövegeinek linkjei
  - a) és d) Nemzeti Köznevelési Portál (2024): *Történelem 9. (NAT 2020)*. Oktatási Hivatal.
https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_9_nat2020/lecke_01_001 (2024. 01. 08.)
  - b) és i) Nemzeti Köznevelési Portál (2024): *Történelem 9. (NAT 2020)*. Oktatási Hivatal.
https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_9_nat2020/lecke_01_002 (2024. 01. 08.)
  - c) és g) Nemzeti Köznevelési Portál (2024): *Történelem 9. (NAT 2020)*. Oktatási Hivatal.
https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_9_nat2020/lecke_04_013 (2024. 01. 08.)
  - e) Nemzeti Köznevelési Portál (2024): *Történelem 9. (NAT 2020)*. Oktatási Hivatal.
https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_9_nat2020/lecke_01_003 (2024. 01. 08.)
  - f) Nemzeti Köznevelési Portál (2024): *Történelem 9. (NAT 2020)*. Oktatási Hivatal.
https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_9_nat2020/lecke_01_004 (2024. 01. 08.)
  - h) és j) Nemzeti Köznevelési Portál (2024): *Történelem 9. (NAT 2020)*. Oktatási Hivatal.
https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_9_nat2020/lecke_04_011 (2024. 01. 08.)
9. feladat képei (az eredeti képek színesek)
  - a)-g) Nemzeti Köznevelési Portál (2024): *Történelem 9. (NAT 2020)*. Oktatási Hivatal.
https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_9_nat2020/lecke_04_012 (2024. 01. 08.)
  - h) szerk. Pálincás Mihály (2020): *Történelem 9. a középiskolák számára*. Oktatási Hivatal, Budapest. (tananyagfejlesztő: Száray Miklós, Dr. Szabados György) 114. oldal

8. feladat

- szöveg
Platón: *Phaidón*. LXVI. <https://www.ujakropolisz.hu/node/464> (2024. 01. 08.)
- képrészlet
Nemzeti Köznevelési Portál (2024): *Történelem 9. (NAT 2020)*. Oktatási Hivatal.
https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_9_nat2020/lecke_01_003 (2024. 01. 08.)

10. esszé

- térképrészlet:
szerk. Pálincás Mihály (2022): *Történelmi atlasz középiskolásoknak*. Oktatási Hivatal. 7. oldal
- Hérodotosz szöveg:
Nemzeti Köznevelési Portál (2024): *Történelem 9. (NAT 2020)*. Oktatási Hivatal.
https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_9_nat2020/lecke_01_002_forraselemzes (2024. 01. 07.)